

บทที่ 3

กรอบแนวคิดทางทฤษฎีและวิธีการศึกษา

ในบทนี้ประกอบด้วย 2 ส่วน โดยในส่วนแรกจะกล่าวถึงกรอบแนวคิดทางทฤษฎีของ Hedonic Pricing Method ที่พิจารณาถึงคุณภาพของตลาด โดยนำทั้งด้านผู้บริโภคและผู้ผลิต มาพิจารณาร่วมกัน ทำให้ได้ว่า Hedonic Price Function เป็น Joint Envelop Function ของ value function ในด้านของอุปสงค์กับ offer function ในด้านของอุปทาน สำหรับส่วนที่สอง จะกล่าวถึงวิธีการศึกษาเพื่อหาราคาแอบแฝง (Hedonic price) ของคุณลักษณะต่างๆ ของห้องพัก โดยเริ่มต้นจากการอธิบายการเก็บรวบรวมข้อมูลและการสำรวจภาคสนาม, แบบจำลองที่นำมาใช้ในการศึกษา ซึ่งประกอบด้วย การกำหนดตัวแปรที่นำมาใช้ในการศึกษา, รูปแบบสมการ และการประมาณค่า

3.1 กรอบแนวคิดทางทฤษฎีเกี่ยวกับ Hedonic Pricing Method

โดยปกติการนับหน่วยของสินค้าในเชิงปริมาณบ่งบอกได้ถึงความแตกต่างของราคาสินค้า แต่สินค้าบางชนิดการนับหน่วยเป็นปริมาณอาจไม่ได้สะท้อนความแตกต่างของราคาสินค้า เนื่องจากความแตกต่างกันของราคาสินค้ามาจากคุณภาพที่แตกต่างกัน เช่น บ้านจำนวนหนึ่งหลังเหมือนกัน แต่บ้านแต่ละหลังมีส่วนประกอบที่แตกต่างกันไป อาทิ ขนาดของตัวบ้าน, จำนวนห้องนอน, จำนวนห้องน้ำ และคุณลักษณะอื่นๆ ที่แตกต่างกันไป ทำให้บ้านแต่ละหลังมีความแตกต่างกันตามคุณลักษณะหรือส่วนประกอบต่างๆ ของบ้าน แม้ว่าจะเป็นบ้านหนึ่งหลังเหมือนกันแต่ราคาของบ้านแต่ละหลังก็แตกต่างกันไป เป็นต้น ดังนั้น จะเห็นได้ว่าสินค้าหนึ่งหน่วยเหมือนกันแต่มีราคาต่างกันเนื่องจากชนิดและจำนวนของส่วนประกอบของคุณลักษณะที่แตกต่างกัน ซึ่งส่วนประกอบต่างๆ เหล่านี้ไม่ได้ทำการซื้อขายกันโดยตรง ดังนั้น จึงไม่สามารถหาราคาของส่วนประกอบหรือคุณลักษณะเหล่านี้ได้โดยตรง Hedonic Pricing Method จึงถูกนำมาใช้ในการหาราคาของส่วนประกอบหรือคุณลักษณะเหล่านี้ (implicit price)

Rosen (1974) ได้อธิบายว่า Hedonic price function คือ สมการลดรูปของตลาดที่เกิดจากการกระทำกันของสมการอุปสงค์และอุปทาน ซึ่งการทำ partial derivative ของ Hedonic price function เทียบกับส่วนประกอบต่างๆ แสดงถึงคุณภาพของราคาแอบแฝงของ

ส่วนประกอบนั้น สินค้าในแบบจำลองเป็นสินค้าหนึ่งหน่วยที่ประกอบไปด้วยจำนวนของส่วนประกอบที่แตกต่างกัน ให้ $z = (z_1, z_2, \dots, z_n)$ คือ เวกเตอร์ของคุณลักษณะต่างๆ ของสินค้า โดยมีข้อสมมติของแบบจำลอง ได้แก่ ราคาของสินค้าเป็นฟังก์ชันของส่วนประกอบหรือคุณลักษณะต่างๆ ของสินค้า หรือ $p(z) = p(z_1, z_2, \dots, z_n)$, ช่วงทางเลือกของสินค้าเป็นฟังก์ชันต่อเนื่อง และจำนวนส่วนประกอบหรือคุณลักษณะแต่ละชนิดสามารถเปลี่ยนแปลงได้อย่างเป็นอิสระต่อกัน

จากการที่สินค้าเกิดจากการรวมกันของคุณลักษณะต่างๆ การแยกคุณลักษณะต่างๆ ออกจากสินค้าไม่สามารถทำให้ความพอใจเท่าเดิมได้ หรืออาจกล่าวได้ว่าการทำ arbitrage ไม่สามารถทำได้ เช่น รถยนต์หกพุตสองคัน ไม่เท่ากับรถยนต์สิบสองพุตเพียงคันเดียว เพราะรถยนต์หกพุตสองคันไม่สามารถนำมาขับพร้อมๆ กันได้ หรือรถยนต์สิบสองพุตที่ใช้ครึ่งปีกับรถยนต์หกพุตที่ใช้ครึ่งปี ไม่เท่ากับรถยนต์เก้าพุตที่ใช้ทั้งปี จากเหตุผลที่ไม่สามารถทำ arbitrage ได้ ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่าฟังก์ชันราคาของสินค้าอาจจะไม่เป็นความสัมพันธ์เชิงเส้นตรง หรือ $p(z)$ เป็นสมการความสัมพันธ์ที่ไม่เป็นเชิงเส้นตรง (non-linear)

นอกจากนี้ยังสมมติให้ทั้งผู้บริโภคและผู้ผลิตตัดสินใจอย่างมีเหตุผลในการที่จะหาอรรถประโยชน์สูงสุดจากทางด้านผู้บริโภคและการหากำไรสูงสุดจากทางด้านผู้ผลิต ดังนั้นสามารถพิจารณาหาราคาแอบแฝง (Implicit price) ได้ดังนี้

3.1.1 Consumer's Decision

ผู้บริโภคแต่ละคนจะบริโภคสินค้าหนึ่งหน่วยซึ่งประกอบไปด้วยคุณลักษณะต่างๆ (z) และสินค้าอื่นๆ ที่บริโภค (x) โดยผู้บริโภคต้องการที่จะ Maximize utility ของตน ซึ่งสมมติให้เป็น strictly concave โดยขึ้นอยู่กับ budget constraint ดังนี้

$$\text{Max } U(x, z; \alpha) \quad (3.1)$$

$$\text{st. } x + p(z) = y \quad (3.2)$$

โดย $z = (z_1, z_2, \dots, z_n)$ คือ เวกเตอร์ของส่วนประกอบหรือคุณลักษณะต่างๆ ของสินค้า; x คือ สินค้าอื่นๆ ที่บริโภค โดยสมมติให้มีราคาเท่ากับหนึ่ง; y คือ รายได้ของผู้บริโภค; α คือ เวกเตอร์ที่แสดงลักษณะของผู้บริโภค (taste); และ $p(z)$ คือ nonlinear hedonic price ของ

สินค้า ทั้งนี้ เมื่อ $p(z)$ เป็น nonlinear ดังนั้น budget constraint จึงเป็น nonlinear โดยที่ $p(z)$ เป็น increasing function นั่นคือ สินค้าที่มีคุณลักษณะ z มากขึ้น ส่งผลให้ราคาสินค้าเพิ่มขึ้นด้วย
เพื่อหา Maximize utility ของผู้บริโภคโดยทำการตั้ง Lagrange function

$$L = U(z, x; \alpha) + \mu(y - x - p(z)) \quad (3.3)$$

ผู้บริโภคเลือก x และ z ที่เหมาะสมกับข้อจำกัดของรายได้ First order condition

$$\frac{\partial L}{\partial z_i} = \frac{\partial U}{\partial z_i} - \mu \frac{\partial P}{\partial z_i} = 0 \quad (3.4)$$

$$\frac{\partial L}{\partial x} = \frac{\partial U}{\partial x} - \mu = 0 \quad (3.5)$$

$$\frac{\partial L}{\partial \mu} = Y - x - p(z) = 0 \quad (3.6)$$

จากสมการ (3.5) $\mu = \frac{\partial U}{\partial x}$ แทนค่าลงในสมการ (3.4) ได้ว่า

$$\frac{\partial U}{\partial z_i} - \frac{\partial U}{\partial x} \frac{\partial p}{\partial z_i} = 0 \quad (3.7)$$

เขียนสมการ (3.7) ใหม่ได้ว่า

$$\frac{\partial p(z)}{\partial z_i} = \frac{\partial U(z, x; \alpha) / \partial z_i}{\partial U(z, x; \alpha) / \partial x} = p_{z_i}(z) \quad (3.8)$$

ซึ่ง p_{z_i} คือ ฟังก์ชันราคาแบบแบ่งสำหรับ z_i สมการ (3.8) แสดงถึงฟังก์ชันราคาแบบแบ่งส่วนเพิ่มจากการกำหนดคุณลักษณะ z_i ซึ่งแสดงถึงความเต็มใจจ่ายสำหรับคุณลักษณะที่ i ของสินค้า

เพื่ออธิบายถึงพฤติกรรมผู้บริโภค กำหนด Value function หรือ bid function

$$\theta = \theta(z_1, z_2, \dots, z_n; u, y, \alpha) \quad (3.9)$$

ดังนั้น

$$U(y - \theta, z_1, \dots, z_n) = u \quad (3.10)$$

โดย $\theta = \theta(z_1, z_2, \dots, z_n; u, y, \alpha)$ คือ รายจ่ายของผู้บริโภคที่ยินดีจ่ายสำหรับมูลค่าของ $(z_1, z_2, \dots, z_n)$ อื่นๆ ณ ระดับของความพอใจและรายได้ที่คงที่ differentiate สมการ (3.10) ด้วย z_i ได้ว่า

$$\frac{\partial U}{\partial x} \frac{\partial x}{\partial z_i} + \frac{\partial U}{\partial z_i} = 0 \quad (3.11)$$

$$U_x \theta_{z_i} = U_{z_i} \quad (3.12)$$

$$\theta_{z_i} = \frac{U_{z_i}}{U_x} \quad (3.13)$$

ผู้บริโภคมุ่งความเต็มใจจ่ายสำหรับ z ณ ระดับความพอใจและรายได้ที่คงที่ คือ $\theta(z; u, y)$ ขณะที่ $p(z)$ คือราคาต่ำสุดที่ผู้บริโภคมุ่งจะจ่าย เมื่อหา first derivative ของ bid function เทียบกับ z_i หรือ marginal bid function ผู้บริโภคจะได้รับความสะดวกสูงสุดภายใต้เงื่อนไขดังต่อไปนี้

$$\theta(z^*; u^*, y, \alpha) = p(z^*) \quad (3.14)$$

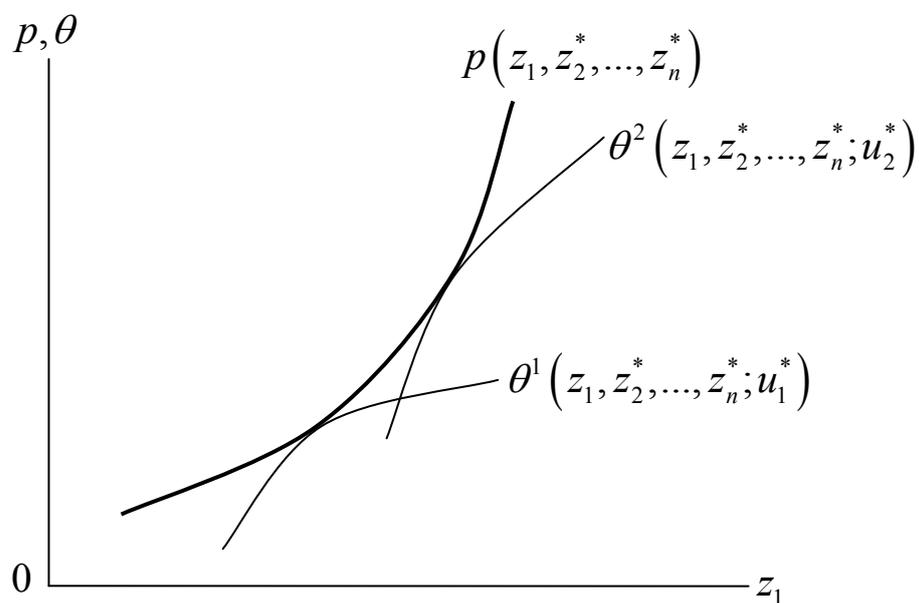
$$\theta_{z_i}(z^*; u^*, y, \alpha) = p_{z_i}(z^*) \quad \text{for all } i \quad (3.15)$$

จากสมการ (3.14) ผู้บริโภคจะได้รับความสะดวกสูงสุดจากการบริโภค ณ จุดที่ bid function เท่ากับ price function ณ ระดับ z^* และสมการ (3.15) p_{z_i} คือราคาแอบแฝงของ z_i และเป็น implicit function ทั้งนี้สมการ (3.15) เหมือนกับ marginal condition ของสมการ (3.8) ซึ่งเป็นเงื่อนไขที่ต้องการหารรรถประโยชน์สูงสุด ดังนั้น ณ ดุลยภาพ ผู้บริโภคจะกำหนดให้ความเต็มใจจ่ายส่วนเพิ่มของตน (θ_{z_i}) เท่ากับราคาแอบแฝงของคุณลักษณะแต่ละอย่างของสินค้า เพื่อที่จะทำให้ผู้บริโภคมุ่งได้รรถประโยชน์สูงสุด

จากภาพที่ 3.1 หากพิจารณาในระนาบ (plane) ของ z_1 โดย z_1 ตัดกับ $(z_2^*, \dots, z_n^*)$ value function จึงเปรียบเสมือนเส้นความพอใจเท่ากัน (indifference curve) จากการเลือกคุณลักษณะ z_1 ณ ระดับต่างๆ ดังนั้นการใช้จ่ายของผู้บริโภคจะเกิดขึ้นเมื่อ value function $\theta(z_1, z_2^*, \dots, z_n^*; u, y)$ สัมผัสกับเส้น hedonic price ถ้าหากมีผู้บริโภคที่แตกต่างกันสองคน ผู้บริโภคคนหนึ่งมี value function θ^1 ขณะที่ผู้บริโภคคนที่สองมี value function θ^2 อธิบายได้ว่าคนที่สองซื้อสินค้าที่มีคุณลักษณะ z_1 ที่มากกว่าคนแรก ณ ระดับ price function ที่กำหนด หรือผู้บริโภคคนที่สองบริโภคสินค้าที่ประกอบไปด้วยคุณลักษณะ z_1 มากกว่า จึงส่งผลให้ราคาสินค้าของผู้บริโภคคนที่สองสูงกว่าผู้บริโภคคนที่หนึ่งที่บริโภคสินค้าที่ประกอบไปด้วยคุณลักษณะ z_1 ที่น้อยกว่า

ภาพที่ 3.1

แสดงความสัมพันธ์ระหว่าง Bid function และ price function

3.1.2 Producer's Decision

พฤติกรรมของผู้ผลิตหรือหน่วยผลิตคล้ายคลึงกับผู้บริโภค โดยผู้ผลิตจะผลิตสินค้าออกมาในจำนวน $M(z)$ สินค้าประกอบไปด้วยคุณลักษณะต่างๆ (z) โดย $z = (z_1, z_2, \dots, z_n)$ ต้นทุนรวมในการผลิต (total costs) $C(M, z; \beta)$ ซึ่ง β คือ พารามิเตอร์ที่

แสดงคุณลักษณะของผู้ผลิต เช่น เทคโนโลยี, ปัจจัยการผลิต เป็นต้น สมมติให้ $C(\cdot)$ เป็น convex function ซึ่ง $C(0, z) = 0$, C_M และ $C_{z_i} > 0$ โดยกำไรเท่ากับ

$$\pi = Mp(z) - C(M, z_1, \dots, z_n; \beta) \quad (3.16)$$

ผู้ผลิตต้องการกำไรสูงสุด จากการเลือก M และ z ที่เหมาะสม และเงื่อนไขที่จะทำให้ได้กำไรสูงสุด คือ

$$p(z^*) = C_M(z^*, M^*; \beta) \quad (3.17)$$

$$p_{z_i}(z^*) = C_{z_i}(z^*, M^*; \beta) / M \quad i = 1, \dots, n \quad (3.18)$$

สมการ (3.17) สามารถหาจำนวนหน่วยของคุณลักษณะ z^* ที่เหมาะสมได้ โดยหน่วยการผลิตที่เหมาะสมจะถูกผลิตเมื่อรายรับส่วนเพิ่ม $p(z)$ เท่ากับต้นทุนส่วนเพิ่ม (Marginal cost) ในการผลิตสินค้า สมการ (3.18) แสดงถึงรายรับส่วนเพิ่มจากการเพิ่มคุณลักษณะ z_i เท่ากับต้นทุนส่วนเพิ่มจากการเพิ่มคุณลักษณะ z_i

เช่นเดียวกับ bid function สามารถหา offer function ได้จาก

$$\phi = \phi(z_1, \dots, z_n; \pi, M, \beta) \quad (3.19)$$

โดย $\phi(z_1, \dots, z_n; \pi, M, \beta)$ คือ จำนวนเงินที่ยังคงรักษาการผลิตของหน่วยการผลิตที่มีคุณลักษณะ β ณ ระดับกำไรคงที่ π สำหรับการเปลี่ยนปริมาณ M ในการผลิตสินค้าที่ประกอบไปด้วยคุณลักษณะ z เมื่อผู้ผลิตผลิตสินค้าหนึ่งหน่วยเท่านั้น offer function หาได้จาก การแทนค่า $M = 1$ ลงในสมการ

$$\pi = M\phi - C(M, z_1, \dots, z_n; \beta) \quad (3.20)$$

$$C_M(M, z_1, \dots, z_n) = \phi \quad (3.21)$$

จากนั้นหา offer function (ϕ) ในรูปของ z, π และ β โดยสมมติให้ราคาส่วนเพิ่มที่ผู้ผลิตยังคงรักษาระดับการผลิตสำหรับคุณลักษณะ i ณ ระดับกำไรคงที่ (ϕ_{z_i}) เพิ่มขึ้น เมื่อ z_i เพิ่มขึ้น (increasing in z_i) เมื่อ ϕ คือ offer price ที่ผู้ขายยินดีที่จะรับสำหรับสินค้า z ณ ระดับกำไร π และ $p(z)$ คือราคาสูงสุดที่จะได้รับจากการผลิตสินค้ารูปแบบดังกล่าวในตลาด ดังนั้นกำไรสูงสุดของผู้ผลิตหาได้จากการหา offer price สูงสุด เทียบกับข้อจำกัด $p = \phi$

การทำ first derivative ของ offer function เทียบกับ z_i ทำให้ได้ marginal offer function ภายใต้งื่อนไขที่ผู้ผลิตจะได้รับกำไรสูงสุด คือ

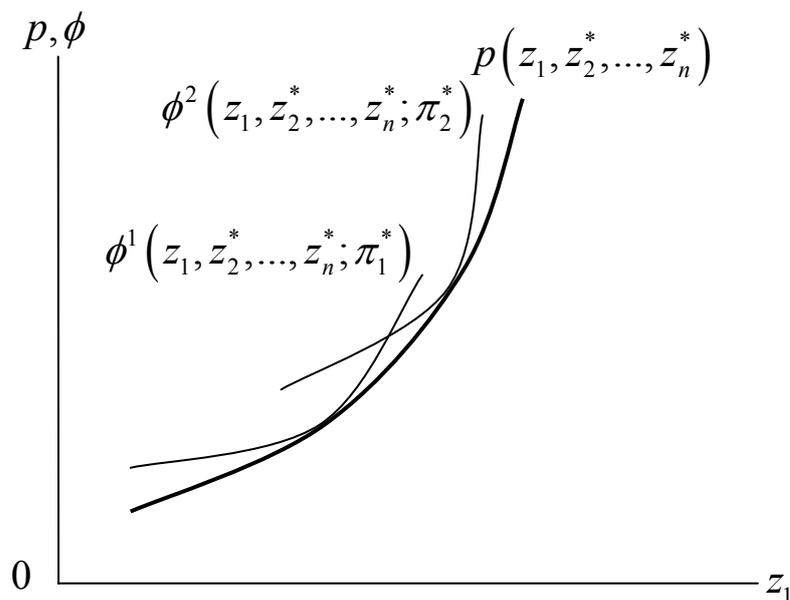
$$p(z^*) = \phi(z_1^*, \dots, z_n^*; \pi^*, M, \beta) \quad (3.22)$$

$$p_{z_i}(z^*) = \phi_{z_i}(z_1^*, \dots, z_n^*; \pi^*, M, \beta) \quad \text{for } i = 1, \dots, n \quad (3.23)$$

สมการ (3.22) ผู้ผลิตจะได้กำไรสูงสุด ณ จุดที่ Offer function เท่ากับ price function ณ ระดับ z^* และจากสมการ (3.23) ดุลยภาพผู้ผลิตจะผลิตที่ marginal offer function เท่ากับราคาแอบแฝงของคุณลักษณะแต่ละอย่างของสินค้า

ภาพที่ 3.2

แสดงความสัมพันธ์ระหว่าง Offer function และ price function

จากภาพที่ 3.2 หากพิจารณาในระนาบ (plane) ของ z_1 โดย z_1 ตัดกับ $(z_2^*, \dots, z_n^*)$ สามารถอธิบายโดยใช้ offer function $\phi(z_1, z_2^*, \dots, z_n^*; \pi)$ โดย ϕ^1 หมายถึง หน่วยการผลิตที่มีกระบวนการและต้นทุนในการผลิตที่ทำให้ต้องผลิตสินค้าที่มีจำนวนคุณลักษณะ z_1 ที่ต่ำกว่า ขณะที่ ϕ^2 หมายถึง หน่วยการผลิตที่มีความได้เปรียบเชิงเปรียบเทียบ (comparative advantage) เช่น การประหยัดจากขนาด (economies of scale), ความแตกต่างในเทคโนโลยี, แรงงาน หรือปัจจัยการผลิต และการบริหารจัดการ ทำให้สามารถผลิตสินค้าที่มีคุณลักษณะ z_1 ได้มากกว่า

3.1.3 Market Equilibrium

ในตลาดแข่งขันสมบูรณ์ ดุลยภาพของตลาดคือจุดที่อุปสงค์เท่ากับอุปทานและเท่ากับ $p(z)$ โดย

$$p(z^*) = \theta(z^*; u^*, y) = \phi(z_1^*, \dots, z_n^*; \pi^*) \quad (3.24)$$

Hedonic price function $p(z^*)$ สามารถอธิบายได้จากการสัมพันธ์กันของ bid และ offer function ในดุลยภาพ ซึ่ง hedonic price function บนระนาบของ z_1 แสดงในภาพที่ 3.3

จากการทำ differentiate hedonic price function สมการ (3.24) เทียบกับ z_i จะได้ฟังก์ชันราคาแอบแฝงส่วนเพิ่ม สมการ (3.25) ซึ่งแสดงในภาพที่ 3.4 มีความชันเป็นลบ เพราะว่าการทำ first differential กับฟังก์ชันอรรถประโยชน์ที่เป็น strictly concave จากสมการที่ (3.8) หมายความว่า การเพิ่มจำนวนการบริโภค z_i มากขึ้น ทำให้อรรถประโยชน์ส่วนเพิ่มของ z_i ลดลง ซึ่งเป็นไปตามกฎการลดน้อยถอยลงของอรรถประโยชน์ส่วนเพิ่ม

$$p_i(z^*) = \theta_{z_i}(z^*; u^*, y) = \phi_{z_i}(z_1^*, \dots, z_n^*; \pi^*) \quad \text{for } i = 1, \dots, n \quad (3.25)$$

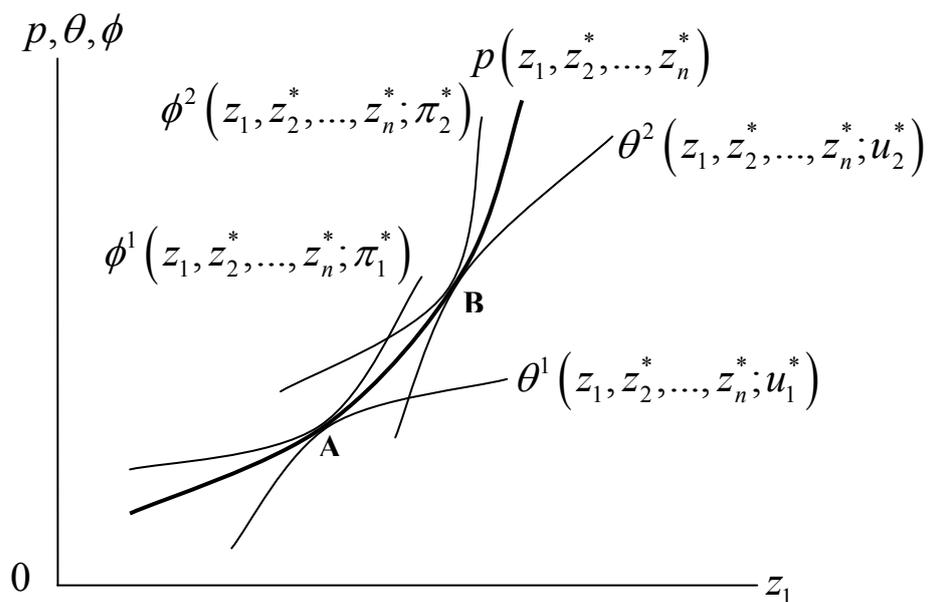
จากสมการ (3.24) และ (3.25) สามารถบอกได้ว่าสำหรับจำนวนของคุณลักษณะต่างๆ ที่กำหนดให้ ผู้บริโภคจะมีความเต็มใจจ่ายสูงสุดในการเลือกซื้อสินค้าที่เป็นส่วนประกอบของคุณลักษณะต่างๆ จากผู้ผลิตที่ผลิตสินค้านั้นด้วยต้นทุนต่ำสุด

จากภาพที่ 3.3 แสดงถึงดุลยภาพในตลาดที่ bid function ($\theta(z)$) เท่ากับ offer function ($\phi(z)$) และเท่ากับ price function ($p(z)$) โดยฟังก์ชันทั้งสามสัมพันธ์กัน ณ ค่า z ที่เหมาะสม (optimal) จะเห็นได้ว่าจุด A และ B เป็นจุดที่ฟังก์ชันราคาสัมพันธ์กับอุปสงค์และอุปทาน โดยสินค้าที่ซื้อขาย ณ จุด A ประกอบด้วยคุณลักษณะ z_1 ที่ต่ำกว่าจุด B ทั้งนี้ราคาสินค้า ณ จุด A จึงต่ำกว่าจุด B ด้วย ดังนั้น ราคาสินค้าที่แตกต่างกันในตลาดเนื่องจากส่วนประกอบหรือคุณลักษณะที่แตกต่างกัน และเป็นราคาที่ได้ดุลยภาพจากทั้งทางด้านผู้ผลิตและผู้บริโภค

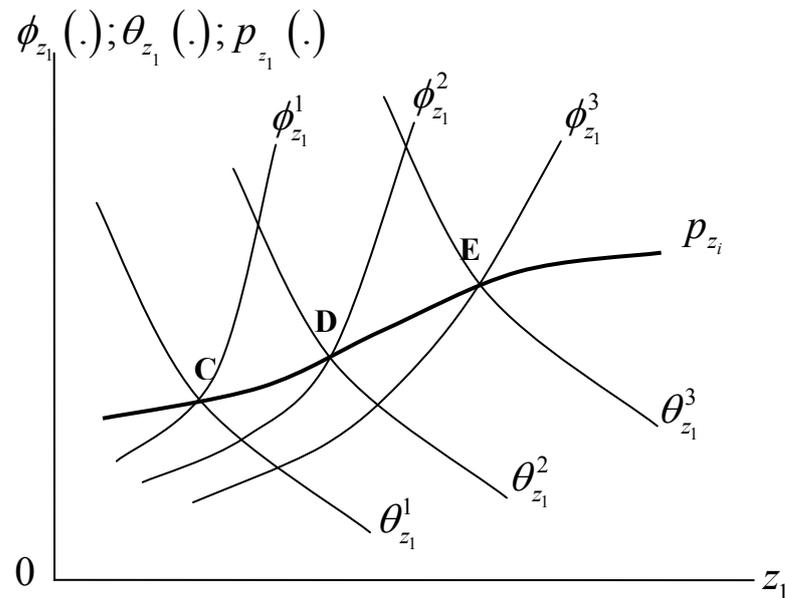
ภาพที่ 3.4 แสดงถึงดุลยภาพตลาดของราคาแอบแฝงส่วนเพิ่ม (marginal implicit price function) โดย p_{z_i} แสดงถึงราคาแอบแฝงของคุณลักษณะ z_i จากสินค้าที่มีคุณลักษณะ z_i เพิ่มขึ้น 1 หน่วย ซึ่งแต่ละจุดบนเส้น p_{z_i} เป็นจุดที่ได้ดุลยภาพจากทางด้านผู้บริโภคที่มีความเต็มใจจ่ายส่วนเพิ่มเท่ากับ marginal bid function (θ_{z_i}) และทางด้านผู้ผลิตที่มีต้นทุนส่วนเพิ่มเท่ากับ marginal offer function (ϕ_{z_i}) จุด C, D และ E แสดงถึงดุลยภาพตลาดของราคาแอบแฝงส่วนเพิ่ม ณ ระดับ z_1 ที่เพิ่มขึ้นตามลำดับ ดังจะเห็นได้ว่าคุณลักษณะ z_1 ที่เพิ่มขึ้นส่งผลให้ราคาแอบแฝงส่วนเพิ่มของคุณลักษณะ z_1 เพิ่มขึ้น แต่เพิ่มขึ้นในอัตราที่ลดลง (diminishing) เช่น ห้องพักที่มีขนาดของห้องพักเพิ่มสูงขึ้น 1 ตารางเมตร ย่อมส่งผลให้ราคาแอบแฝงของขนาดของห้องพักเพิ่มขึ้นด้วย แต่เพิ่มน้อยกว่าการเพิ่มขึ้นของขนาดของห้องพัก เป็นต้น

ภาพที่ 3.3

แสดงถึงดุลยภาพตลาดของ Hedonic price

ภาพที่ 3.4
แสดงดุลยภาพตลาดของ Marginal implicit price

จากทฤษฎีที่ใช้กันโดยทั่วไป ความแตกต่างของราคาสินค้าถูกกำหนดจากปริมาณสินค้า (Quantity) แต่สินค้าบางชนิดปริมาณสินค้าที่แตกต่างกันไม่ได้บ่งบอกถึงความแตกต่างของราคาสินค้า เนื่องจากสินค้ามีความแตกต่างกัน (heterogeneous goods) นั่นคือ สินค้า 1 หน่วยเหมือนกันแต่ส่วนประกอบหรือคุณลักษณะของสินค้าต่างกันจึงส่งผลให้ราคาสินค้าแตกต่างกัน หรืออาจกล่าวได้ว่าราคาของสินค้าที่แตกต่างกันถูกกำหนดจากคุณภาพ (Quality) ของสินค้าที่แตกต่างกัน Hedonic Pricing Method จึงถูกนำมาประยุกต์ใช้ในการประมาณค่าหาราคา แอบแฝงของคุณลักษณะหรือส่วนประกอบของสินค้าเพื่ออธิบายถึงความแตกต่างของราคาสินค้าที่มีคุณภาพแตกต่างกันและนำมาประยุกต์ใช้ในการศึกษาปัจจัยที่กำหนดราคาเช่าห้องพัก โดยพิจารณาทั้งทางด้านอุปสงค์และอุปทาน กล่าวคือทางด้านอุปสงค์พิจารณาจากความพึงพอใจของผู้เช่าต่อคุณภาพต่างๆ ของห้องพัก เนื่องจากผู้เช่าแต่ละคนมีความพึงพอใจที่แตกต่างกัน ส่วนทางด้านอุปทานพิจารณาจากคุณลักษณะหรือส่วนประกอบต่างๆ ของห้องพัก เมื่อนำมาพิจารณาร่วมกันเปรียบเสมือนการพิจารณาดุลยภาพของตลาด ตามแนวคิดทางทฤษฎีที่กล่าวไว้ข้างต้น

ดังนั้นคุณลักษณะที่ส่งผลต่อราคาเช่าห้องพักที่นำมาใช้ในการศึกษา นอกจากคุณลักษณะหรือส่วนประกอบต่างๆ ของห้องพักแล้ว ยังพิจารณาถึงปัจจัยความพึงพอใจของผู้เช่า

ต่อคุณภาพของห้องพักด้วย และสามารถหาราคาแบบแฝงของปัจจัยต่างๆ รวมถึงการอุดหนุนของห้องพักของมหาวิทยาลัยจากการใช้ Hedonic Pricing Method สำหรับรายละเอียดของวิธีการศึกษาจะกล่าวถึงในส่วนต่อไป

3.2 วิธีการศึกษา

ในส่วนแรกจะกล่าวถึงกระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูลและการสำรวจภาคสนาม เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่จะนำมาใช้ในการวิเคราะห์ ในส่วนถัดไปจะกล่าวถึงแบบจำลองที่นำมาใช้ รวมถึงตัวแปรของคุณลักษณะและส่วนประกอบต่างๆ ที่นำมาใช้ในการกำหนดราคาเช่าห้องพัก

3.2.1 การเก็บรวบรวมข้อมูลและการสำรวจภาคสนาม

ในการศึกษาครั้งนี้ต้องการข้อมูลราคาและคุณลักษณะต่างๆ ของห้องพัก แต่ข้อมูลดังกล่าวไม่สามารถหาได้ จึงประยุกต์ใช้การสำรวจภาคสนาม โดยใช้แบบสอบถามในการเก็บข้อมูล ซึ่งการสำรวจครั้งนี้กระทำในช่วงเดือนธันวาคม 2550 ทั้งนี้ ในการสำรวจภาคสนามแบ่งห้องพักที่สนใจศึกษาออกเป็น 2 ประเภท คือ ห้องพักของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิต และห้องพักเอกชน ซึ่งห้องพักของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ประกอบด้วย ห้องพักนักศึกษาศูนย์รังสิต (หอใน), ห้องพักนักศึกษาหมู่บ้านธรรมศาสตร์เอเชียนเกมส์ และห้องพักโรงพยาบาลธรรมศาสตร์เฉลิมพระเกียรติ ขณะที่ห้องพักเอกชนที่นำมาใช้ในการศึกษามีการกระจุกตัวอยู่บริเวณฝั่งถนนเชียงราก

การเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับราคาและส่วนประกอบต่างๆ ของห้องพักที่นำมาใช้ในงานศึกษานี้ทำโดยการสอบถามราคาเช่าห้องพักและข้อมูลของสิ่งอำนวยความสะดวกจากผู้ประกอบการหรือผู้ให้เช่า สำหรับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม, ความพึงพอใจและความคิดเห็น สอบถามจากกลุ่มตัวอย่างผู้เช่าห้องพักโดยการสุ่มสัมภาษณ์โดยใช้แบบสอบถามจำนวน 376 ตัวอย่าง (แสดงรายละเอียดในภาคผนวก ก) ทั้งนี้แบบสอบถามประกอบไปด้วย 4 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1: ข้อมูลทั่วไป

ส่วนที่ 2: ความคิดเห็นเกี่ยวกับห้องพัก

ส่วนที่ 3: การตัดสินใจเช่าห้องพัก

ส่วนที่ 4: ความคิดเห็นอื่นๆ

สำหรับรายละเอียดของแบบสอบถาม แสดงรายละเอียดอยู่ในภาคผนวก ข

จากการทดสอบความน่าเชื่อถือของแบบสอบถามโดยใช้การวิเคราะห์หาความเชื่อมั่น (Reliability) ในส่วนของคำถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งเป็นผู้พักอาศัยในหอพักที่ต้องการศึกษาโดยใช้ค่า Cronbach's Alpha¹ โดยข้อคำถามที่นำมาหาค่าความน่าเชื่อถือ ประกอบด้วย การบริการของหอพัก, ราคาค่าบริเวณโดยรอบหอพัก, คุณภาพของห้องพัก, คุณภาพของหอพัก, การบริการของหอพัก และที่จอดรถ พบว่าค่า Cronbach's Alpha เท่ากับ 0.7360, 0.8368, 0.8059, 0.8609, 0.8367 และ 0.7583 ตามลำดับ ทั้งนี้ค่า Cronbach's Alpha มีค่าค่อนข้างสูง ดังนั้น แบบสอบถามที่นำมาใช้มีความเชื่อถือได้ค่อนข้างสูง

3.2.2 แบบจำลองที่ใช้ในการศึกษา

จากวัตถุประสงค์การศึกษาที่นำ Hedonic Pricing Method มาใช้ในการประมาณค่าราคาแอบแฝงของคุณลักษณะต่างๆ ที่มีผลต่อการกำหนดราคาเช่าหอพักและให้ความสนใจศึกษาถึงความแตกต่างระหว่างราคาเช่าหอพักของมหาวิทยาลัยกับราคาหอพักของเอกชน เพื่อศึกษาถึงการอุดหนุนของมหาวิทยาลัย หากมีการอุดหนุนจริงราคาเช่าหอพักของมหาวิทยาลัยย่อมต่ำกว่าราคาเช่าหอพักของหอพักเอกชน เมื่อปรับคุณภาพให้เท่ากันแล้ว ในส่วนนี้จะกล่าวถึงแบบจำลองที่ใช้ในการศึกษา โดยแบ่งการพิจารณาออกเป็น 2 ส่วน โดยส่วนแรกจะกล่าวถึงการกำหนดตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา และในส่วนที่สองจะกล่าวถึงรูปแบบสมการและการประมาณค่า

3.2.2.1 การกำหนดตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

ตัวแปรที่ส่งผลกระทบต่อราคาเช่าห้องพักสามารถแบ่งเป็น ตัวแปรตาม (Dependent Variable) คือ ราคาเช่าห้องพักต่อห้องต่อเดือนที่จ่ายจริง และตัวแปรอิสระ

¹ การวิเคราะห์หาความเชื่อมั่น (Reliability) เป็นเทคนิคที่ใช้วัดเครื่องมือว่ามีความสอดคล้องกัน, คล้ายกัน หรือเหมือนกันหรือไม่ โดยเครื่องมือที่นำมาใช้อาจเป็นแบบสอบถาม, เครื่องชั่งน้ำหนัก ฯลฯ จึงกล่าวได้ว่า Reliability เป็นเทคนิคที่ใช้วัดค่าความเชื่อถือได้ของเครื่องมือ โดยที่เมื่อนำเครื่องมือต่างๆ มาวัดหลายๆ ครั้ง จะต้องได้ผลที่ไม่แตกต่างกัน หรือมีความสอดคล้องกัน โดยที่ค่าที่คำนวณได้เรียกว่าค่า alpha (α) ซึ่งถ้าค่า alpha เข้าใกล้ 1 มากเท่าใด แสดงว่าเครื่องมือต่างๆ มีความเชื่อถือได้สูง (Litwin, 1995)

(Independent Variable) คือ คุณลักษณะต่างๆ ที่ส่งผลต่อราคาเช่าห้องพัก รวมถึงความพึงพอใจของผู้เช่าต่อคุณภาพต่างๆ ของห้องพักและห้องพัก ประกอบไปด้วยตัวแปรเชิงปริมาณ (Quantitative) และตัวแปรเชิงคุณภาพ (Qualitative) ทั้งนี้ได้ทำการสรุปตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาทั้งตัวแปรตามและตัวแปรอิสระ รวมถึงที่มาของข้อมูลในตารางที่ 3.1

สำหรับรายละเอียดของตัวแปรต่างๆ ที่นำมาใช้ในการพิจารณามีดังนี้

1. ตัวแปรตาม (Dependent variable):

p_real คือ ราคาเช่าห้องพักต่อห้องต่อเดือน มีหน่วยเป็นบาท ตัวแปรนี้คือราคาที่มีการซื้อขายเกิดขึ้นจริงระหว่างผู้ซื้อและผู้ขาย หรืออาจกล่าวได้ว่าราคาที่ซื้อขายจริง ซึ่งเป็นราคาเช่าที่ผู้เช่าและผู้ให้เช่าหอพักตกลงกัน ทั้งนี้ข้อมูลของ p_real ได้มาจากคำถามข้อ 5 ในส่วนที่ 1 ของแบบสอบถาม ซึ่งถามว่า “ราคาห้องพักต่อห้องต่อเดือน”²

2. ตัวแปรอิสระ (Independent variable): ประกอบด้วยตัวแปรของคุณลักษณะหรือส่วนประกอบต่างๆ ของห้องพัก และตัวแปรของความพึงพอใจของผู้เช่าต่อคุณภาพต่างๆ ของห้องพักและห้องพัก มีรายละเอียดดังนี้

ตัวแปรของคุณลักษณะหรือส่วนประกอบต่างๆ ของห้องพัก

ตัวแปรเชิงปริมาณ (Quantitative)

sec_time คือ ระยะเวลาการเช่าขั้นต่ำ มีหน่วยเป็น เดือน ทั้งนี้ข้อมูลของตัวแปรของระยะเวลาการเช่าขั้นต่ำได้มาจากการสอบถามจากผู้ประกอบการหอพัก ระยะเวลาการเช่าขั้นต่ำควรส่งผลทางลบต่อราคาเช่าห้องพัก กล่าวคือห้องพักที่มีระยะเวลาการเช่าขั้นต่ำที่ยาวนานขึ้นส่งผลให้ราคาเช่าห้องพักลดลง เนื่องจากการกำหนดระยะเวลาการเช่าขั้นต่ำที่ยาวนานขึ้นเป็นการลดความไม่แน่นอนหรือลดค่าเสียโอกาสจากการที่เจ้าของหอพักจะสูญเสียรายได้จากการปล่อยให้ห้องพักร้าง อีกทั้งเป็นการลดต้นทุนทางธุรกรรม (Transaction cost) เช่น ค่าขนย้ายสิ่งของ, กระบวนการหาผู้เช่ารายใหม่ เป็นต้น

$size$ คือ ขนาดของห้องพัก มีหน่วยเป็นตารางเมตร ในการศึกษาไม่ได้นำจำนวนห้องนอนและจำนวนห้องน้ำมาพิจารณา เนื่องจากจำนวนของห้องนอนและ/หรือจำนวนของ

² ข้อมูลราคาเช่าหอพักของมหาวิทยาลัยได้มาจาก www.tpm.tu.ac.th

ห้องน้ำที่เพิ่มขึ้นย่อมส่งผลให้ขนาดของห้องพักเพิ่มขึ้นด้วย ทั้งนี้ข้อมูลของขนาดของห้องพักได้มาจากการสอบถามจากผู้ประกอบการห้องพัก โดยขนาดของห้องพักที่เพิ่มขึ้นควรส่งผลให้ราคาเช่าสูงขึ้นด้วย เนื่องจากขนาดของห้องพักที่เพิ่มขึ้นทำให้ผู้เช่ามีพื้นที่ในการอยู่อาศัยและสามารถทำกิจกรรมต่างๆ ได้มากขึ้น ย่อมส่งผลให้ผู้เช่ามีความเต็มใจจ่ายค่าเช่าห้องพักเพิ่มสูงขึ้น สำหรับผู้ให้เช่านั้น การสร้างห้องพักที่มีขนาดใหญ่ขึ้นย่อมมีต้นทุนในการก่อสร้างที่เพิ่มมากขึ้น ส่งผลให้การตั้งราคาเช่าห้องพักเพิ่มสูงขึ้นด้วย

dorm_age คือ อายุอาคารซึ่งนับจากปีที่มีการก่อสร้างอาคารแล้วเสร็จหรือปีที่เปิดดำเนินการโดยไม่ได้ดำเนินการปรับปรุงซ่อมแซมห้องพักมาพิจารณาด้วย ทั้งนี้ ข้อมูลตัวแปรอายุอาคารได้มาจากการสอบถามจากผู้ประกอบการห้องพัก โดยห้องพักที่มีการก่อสร้างมานานหรือมีอายุอาคารที่มากกว่า ย่อมส่งผลให้ราคาเช่าห้องพักลดลง เนื่องจากอายุอาคารที่มากขึ้นแสดงถึงการที่อาคารมีความทรุดโทรมและมีรูปแบบการก่อสร้างที่ล้าสมัย ดังนั้น ผู้เช่าย่อมมีความเต็มใจจ่ายค่าเช่าลดลง อีกทั้งเมื่อเปรียบเทียบกับห้องพักอื่นๆ ในบริเวณใกล้เคียงแล้วนั้น ผู้ให้เช่าที่มีห้องพักเก่ากว่าย่อมตั้งราคาเช่าห้องพักให้ต่ำลง เพราะหากตั้งราคาเช่าห้องพักสูงกว่าหรือเท่ากัน ผู้เช่าย่อมเลือกเช่าห้องพักที่มีอายุอาคารน้อยกว่า

occu คือ อัตราการเข้าพักต่อเดือน ได้จากการหาสัดส่วนระหว่างจำนวนห้องพักที่ถูกเช่ากับห้องพักทั้งหมดของอาคาร หน่วยของอัตราการเข้าพักต่อเดือนจึงมีหน่วยเป็น เปอร์เซ็นต์ ทั้งนี้อัตราการเข้าพักต่อเดือนได้มาจากการสอบถามจากผู้ประกอบการห้องพัก อัตราการเข้าพักควรส่งผลทางบวกต่อราคาเช่าห้องพัก เนื่องจากห้องพักที่มีคนพักอาศัยอยู่มากย่อมส่งผลให้ห้องพักน่าอยู่อาศัยมากขึ้น เพราะการที่มีผู้พักอาศัยมากขึ้นทำให้ห้องพักไม่เงียบเหงา อีกทั้งทำให้ต้นทุนเฉลี่ยของการจัดบริการต่างๆ ของห้องพักที่มีให้กับผู้เช่าลดลง รวมถึงการมีร้านค้าต่างๆ มาจำหน่ายสินค้าและบริการมากขึ้น ทำให้ผู้เช่าได้รับความสะดวกสบายจากการอยู่อาศัย นอกจากนี้ ห้องพักที่มีอัตราการเข้าพักสูงย่อมทำให้ผู้เช่าคาดหวังถึงคุณภาพของห้องพักที่ดีเพราะมีผู้ต้องการเข้าพักอาศัยมาก

ในทางตรงข้าม ห้องพักที่มีอัตราการเข้าพักต่ำหรือมีห้องว่างมากย่อมส่งผลให้ราคาเช่าต่ำลงเพราะห้องพักที่มีอัตราการเข้าพักต่ำย่อมมีการจัดบริการต่างๆ ให้กับผู้อยู่อาศัยได้อย่างจำกัดเนื่องจากต้นทุนเฉลี่ยของการจัดบริการต่างๆ สูงขึ้น และอาจทำให้ผู้อยู่อาศัยรู้สึกไม่ปลอดภัยเนื่องจากมีจำนวนผู้อยู่อาศัยในบริเวณใกล้เคียงห้องพักน้อย การช่วยกันสอดส่องดูแลความปลอดภัยอาจไม่ทั่วถึง อีกทั้งห้องพักที่มีอัตราการเข้าพักต่ำทำให้ผู้เช่ามีความคาดหวังถึง

คุณภาพของห้องพักที่ไม่เหมาะสม ดังนั้นผู้เช่าย่อมมีความยินดีจ่ายค่าเช่าที่น้อยลงและผู้ให้เช่าย่อมลดราคาเช่าลงเพื่อดึงดูดให้คนมาเช่าพักอาศัยมากขึ้น

no_person คือ จำนวนผู้พักอาศัยต่อห้อง มีหน่วยเป็น คน ทั้งนี้ข้อมูลจำนวนผู้พักอาศัยต่อห้องได้มาจากคำถามข้อที่ 8 ในส่วนที่ 1 ของแบบสอบถาม ซึ่งถามว่า “จำนวนผู้พักอาศัยภายในห้องของท่าน (รวมตัวท่านเองด้วย)” จำนวนผู้พักอาศัยต่อห้องที่เพิ่มขึ้นควรส่งผลให้ราคาเช่าเพิ่มสูงขึ้น เนื่องจากการกำหนดจำนวนผู้พักอาศัยต่อห้องย่อมคำนึงถึงความเหมาะสมในการอยู่อาศัย ทั้งขนาดของห้องพักรวมถึงสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ที่มีจำนวนเพียงพอต่อการใช้งาน ดังนั้นการตั้งราคาเช่าห้องพักย่อมสูงขึ้นด้วย เนื่องจากผู้ให้เช่าลงทุนมากขึ้นกับการจัดห้องพักที่สามารถอยู่อาศัยได้มากขึ้น และผู้เช่ามีความยินดีจ่ายค่าเช่าห้องพักสูงขึ้นจากการพักอาศัยในห้องพักที่มีขนาดและสิ่งอำนวยความสะดวกมากขึ้น แม้ว่าราคาเช่าจะสูงขึ้น แต่เมื่อหารราคาเช่าโดยเฉลี่ยต่อคนจะพบว่าราคาเช่าต่อคนไม่สูงมากนัก

อย่างไรก็ตาม จำนวนผู้พักอาศัยต่อห้องที่มากขึ้นย่อมกระทบถึงขนาดของห้องพักต่อคนที่ลดลง แต่ในการศึกษาได้แยกพิจารณาระหว่างขนาดของห้องพักกับจำนวนผู้พักอาศัยต่อห้อง เนื่องจากจำนวนผู้พักอาศัยต่อห้องนอกจากจะกระทบต่อขนาดของห้องพักแล้วยังมีปัจจัยอื่นๆ เช่น การใช้เฟอร์นิเจอร์และสิ่งอำนวยความสะดวกร่วมกัน หากมีจำนวนผู้พักอาศัยมาก ขณะที่ห้องพักมีเฟอร์นิเจอร์และสิ่งอำนวยความสะดวกไม่เพียงพอย่อมทำให้เกิดความแออัด ดังนั้น จึงแยกการพิจารณาจำนวนผู้พักอาศัยต่อห้องกับขนาดของห้องพัก เพื่อให้เห็นถึงผลกระทบต่อราคาเช่าห้องพักที่ชัดเจนขึ้น

time_trans คือ ระยะเวลาที่ใช้ในการเดินทางไปเรียน มีหน่วยเป็น นาที ทั้งนี้ข้อมูลระยะเวลาในการเดินทางไปเรียนได้มาจากคำถามข้อที่ 12 ในส่วนที่ 1 ของแบบสอบถาม ซึ่งถามว่า “ระยะเวลาในการเดินทางไปเรียน” โดยไม่ได้กำหนดว่าเดินทางด้วยยานพาหนะประเภทใด ทั้งนี้ระยะเวลาที่ใช้ในการเดินทางไปเรียน ใช้เป็นตัวแทนของทำเลที่ตั้ง ซึ่งแตกต่างกับงานศึกษาในอดีตจะใช้เขตพื้นที่หรือระยะห่างจากศูนย์กลางธุรกิจในการหาความแตกต่างระหว่างพื้นที่ แต่งานศึกษานี้จำกัดขอบเขตการศึกษาห้องพักบริเวณมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิต ซึ่งกระจุกตัวอยู่ในบริเวณเดียวกันจึงไม่สามารถใช้การแบ่งพื้นที่ในการกำหนดทำเลที่ตั้งได้ อีกทั้งไม่สามารถระบุจุดศูนย์กลางที่จะนำมาใช้วัดระยะห่างจากศูนย์กลางได้ เนื่องจากนักศึกษาแต่ละคนมีจุดศูนย์กลางที่แตกต่างกัน การกำหนดจุดใดจุดหนึ่งเป็นจุดศูนย์กลางอาจไม่สะท้อนความแตกต่างที่แท้จริงได้ ดังนั้น ในการศึกษาจึงใช้การวัดระยะเวลาการเดินทางโดยเฉลี่ยจากห้องพักไปยังอาคารเรียน โดยระยะเวลาที่ใช้ในการเดินทางไปเรียนที่เพิ่มขึ้นย่อม

ส่งผลให้ราคาค่าเช่าหอพักลดลง เนื่องจากการใช้เวลาในการเดินทางที่เพิ่มขึ้นย่อมสะท้อนถึงทำเลที่ตั้งของหอพักที่อยู่ห่างไกลจากอาคารเรียนมากขึ้น ซึ่งหอพักที่มีทำเลที่ตั้งอยู่ไกลจากสถานที่เรียนย่อมทำให้การตั้งราคาเช่าหอพักลดลง อีกทั้งผู้เช่าได้รับความไม่สะดวกในการเดินทางไปเรียนจึงยินดีจ่ายค่าเช่าที่ลดลง

ตัวแปรเชิงคุณภาพ (Qualitative)

tu คือ ตัวแปรของการเป็นหอพักของมหาวิทยาลัย ซึ่งนำมาพิจารณาการให้การอุดหนุนของมหาวิทยาลัยจากการใช้ตัวแปรหุ่น ทั้งนี้ สามารถวัดค่าของตัวแปรการเป็นหอพักของมหาวิทยาลัยได้ดังนี้

$$\begin{aligned} tu &= 1 \text{ ถ้าเป็นหอพักของมหาวิทยาลัย} \\ &= 0 \text{ ถ้าเป็นหอพักเอกชน} \end{aligned}$$

ค่าของการเป็นหอพักของมหาวิทยาลัยอาจส่งผลทางบวกหรือทางลบต่อราคาเช่า ถ้าค่าของการเป็นหอพักของมหาวิทยาลัยเป็นลบแสดงว่าหากปรับคุณภาพของปัจจัยอื่นๆ ที่นำมาใช้ในการพิจารณาให้เท่ากันแล้วหอพักของมหาวิทยาลัยมีราคาเช่าที่ต่ำกว่าหอพักเอกชน หรือหอพักของมหาวิทยาลัยมีการอุดหนุนให้กับผู้อยู่อาศัย ในทางกลับกันหากค่าของการเป็นหอพักของมหาวิทยาลัยเป็นบวกแสดงให้เห็นว่าราคาเช่าหอพักของมหาวิทยาลัยแพงกว่าหอพักเอกชน เมื่อปรับคุณภาพให้เท่ากันหรือกล่าวได้ว่าหอพักของมหาวิทยาลัยไม่ได้มีการอุดหนุน

$discount$ คือ เงื่อนไขการให้ส่วนลด สามารถวัดค่าจากการใช้ตัวแปรหุ่น โดยข้อมูลของเงื่อนไขการให้ส่วนลดได้มาจากคำถามข้อที่ 7 ในส่วนที่ 1 ของแบบสอบถาม ซึ่งถามว่า “เงื่อนไขการให้ส่วนลดที่ท่านได้รับ” ค่าของตัวแปรเงื่อนไขการให้ส่วนลด คือ

$$\begin{aligned} discount &= 1 \text{ ถ้าหอพักมีเงื่อนไขการให้ส่วนลด} \\ &= 0 \text{ ถ้าหอพักไม่มีเงื่อนไขการให้ส่วนลด} \end{aligned}$$

ทั้งนี้ ค่าของตัวแปรเงื่อนไขการให้ส่วนลดพิจารณาจากการมี/ไม่มีส่วนลด ณ ระยะเวลาที่ทำการเก็บรวบรวมข้อมูล การมีเงื่อนไขการให้ส่วนลดควรส่งผลให้ราคาเช่าสูงขึ้น

เนื่องจากส่วนลดทำให้ราคาค่าเช่าที่ต้องจ่ายจริงลดลง ซึ่งเป็นสิ่งจูงใจหรือเป็นรายการส่งเสริมการขาย (promotion) ให้กับผู้เช่า แต่ทั้งนี้ส่วนลดมักจะถูกนำมารวมไว้ในราคาค่าเช่าที่หอพักตั้งไว้ก่อนให้ส่วนลดแล้ว เมื่อมีการให้ส่วนลดกับผู้เช่า ราคาค่าเช่าที่ผู้เช่าจ่ายจริงยังเป็นราคาที่ผู้ให้เช่ายังคงได้รับกำไรอยู่ ดังนั้น หอพักที่มีการให้ส่วนลดกับผู้เช่า น่าจะส่งผลให้มีการตั้งราคาค่าเช่าสูงขึ้น

furniture คือ เฟอร์นิเจอร์และสิ่งอำนวยความสะดวกเนื่องจากตัวแปรของเฟอร์นิเจอร์และสิ่งอำนวยความสะดวกสามารถแบ่งย่อยได้เป็นหลายๆ ตัวแปร ซึ่งในการวัดค่าของแต่ละตัวแปรจึงใช้ตัวแปรหุ่น ทั้งนี้ตัวแปรของเฟอร์นิเจอร์และสิ่งอำนวยความสะดวกในห้องพักที่นำมาใช้ในการพิจารณาประกอบด้วยเตียงนอน, ที่นอน, ตู้เสื้อผ้า, โต๊ะเขียนหนังสือและเก้าอี้, โต๊ะหัวเตียง, โทรทัศน์, ราวตากผ้า, เครื่องปรับอากาศ, โทรศัพท์, ตู้เย็น, โต๊ะรับประทานอาหาร, โซฟา, ระเบียง, เครื่องทำน้ำอุ่น, การมีห้องน้ำภายในห้องพัก, ลิฟต์โดยสาร, เคเบิลทีวี และระบบป้องกันอัคคีภัย โดยข้อมูลของเฟอร์นิเจอร์และสิ่งอำนวยความสะดวกในห้องพักได้มาจากการสอบถามจากผู้ประกอบการหอพัก

ทั้งนี้ ค่าของตัวแปรเฟอร์นิเจอร์และสิ่งอำนวยความสะดวก คือ

$$\begin{aligned} furniture_j &= 1 \text{ ถ้าหอพักมีเฟอร์นิเจอร์และสิ่งอำนวยความสะดวก } j \\ &= 0 \text{ ถ้าหอพักไม่มีเฟอร์นิเจอร์และสิ่งอำนวยความสะดวก } j \end{aligned}$$

โดยที่ j คือชนิดของเฟอร์นิเจอร์และสิ่งอำนวยความสะดวก, $j = 1, 2, \dots, 18$

เฟอร์นิเจอร์และสิ่งอำนวยความสะดวกควรส่งผลทางบวกต่อราคาค่าเช่าหอพัก เนื่องจากการมีเฟอร์นิเจอร์และสิ่งอำนวยความสะดวกมากขึ้น ผู้เช่าสามารถใช้ประโยชน์จากเฟอร์นิเจอร์และสิ่งอำนวยความสะดวกได้มากขึ้น ส่งผลให้มีความยินดีจ่ายค่าเช่าห้องพักในราคาที่สูงขึ้นและผู้ให้เช่ามีต้นทุนเพิ่มขึ้นจากการจัดหาบริการเฟอร์นิเจอร์และสิ่งอำนวยความสะดวกภายในห้องพัก จึงทำให้การตั้งราคาค่าเช่าห้องพักสูงขึ้นเช่นกัน

secu คือ ตัวแปรของการรักษาความปลอดภัย สามารถแบ่งได้เป็นยามรักษาความปลอดภัย, คีย์การ์ด และกล้องโทรทัศน์วงจรปิด โดยใช้ตัวแปรหุ่นในการพิจารณา ซึ่งข้อมูลของการรักษาความปลอดภัยได้มาจากการสอบถามจากผู้ประกอบการหอพัก ทั้งนี้ ค่าของตัวแปรการรักษาความปลอดภัยควรส่งผลทางบวกต่อราคาค่าเช่าหอพักเนื่องจากหอพักที่มีระบบ

การรักษาความปลอดภัยที่ดียอมทำให้ผู้อยู่อาศัยรู้สึกมั่นใจในความเป็นอยู่ที่ปลอดภัยและยินดีจ่ายค่าเช่าห้องพักในราคาที่สูงขึ้น โดยข้อมูลการรักษาความปลอดภัยได้มาจากคำถามข้อที่ 10 ในส่วนที่ 1 ของแบบสอบถาม ซึ่งถามว่า “การรักษาความปลอดภัยของห้องพัก”

ทั้งนี้ ค่าของตัวแปรการรักษาความปลอดภัย คือ

$$\begin{aligned} \text{secu}_m &= 1 \text{ ถ้าห้องพักมีการรักษาความปลอดภัย } m \\ &= 0 \text{ ถ้าห้องพักไม่มีการรักษาความปลอดภัย } m \end{aligned}$$

โดยที่ $m = 1$ คือ ยามรักษาความปลอดภัย, $m = 2$ คือ คีย์การ์ด และ $m = 3$ คือ กล้องโทรทัศน์วงจรปิด

ตัวแปรของความพึงพอใจของผู้เช่าต่อคุณภาพต่างๆ ของห้องพักและห้องพัก

ave_serv คือ ค่าเฉลี่ยของระดับความพึงพอใจของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีต่อการบริการที่ห้องพักจัดบริการไว้ให้ โดยที่ไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายเพิ่มเติมจากค่าเช่าห้องพัก ซึ่งระดับความพึงพอใจวัดโดยใช้ Likert scale แบ่งออกเป็น 5 ระดับคือ (1) น้อยที่สุด, (2) น้อย, (3) ปานกลาง, (4) มาก และ (5) มากที่สุด และหากห้องพักไม่มีการจัดบริการดังกล่าวให้มีค่าเท่ากับ 0 โดยบริการที่นำมาใช้ในการพิจารณาประกอบด้วยห้องนั่งเล่นส่วนกลาง, ห้องอ่านหนังสือส่วนกลาง, บริการตู้น้ำดื่ม, ห้องดูโทรทัศน์ส่วนกลาง, อุปกรณ์เครื่องใช้ไฟฟ้าส่วนกลาง, ห้องออกกำลังกาย และสระว่ายน้ำ

ทั้งนี้ ค่าเฉลี่ยของระดับความพึงพอใจต่อการบริการของห้องพักควรส่งผลทางบวกต่อราคาเช่าห้องพัก เนื่องจากห้องพักที่มีการจัดบริการที่เหมาะสมและเพียงพอต่อความต้องการของผู้อยู่อาศัยยอมทำให้ผู้อยู่อาศัยยินดีที่จะจ่ายค่าเช่าเพิ่มขึ้นเพื่อที่จะได้รับบริการเหล่านี้

ave_shop คือ ค่าเฉลี่ยของระดับความพึงพอใจของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีต่อร้านค้าบริเวณรอบๆ ที่พัก ซึ่งวัดระดับความพึงพอใจเช่นเดียวกับค่าเฉลี่ยของระดับความพึงพอใจต่อการบริการที่ห้องพัก โดยร้านค้าบริเวณรอบๆ ที่พักที่นำมาใช้ในการพิจารณา ได้แก่ ร้านอาหาร, ร้านซักอบรีด, ร้านขายของชำ, ร้านสะดวกซื้อ, ร้านเสริมสวย, ร้านขายยา, ร้านเช่าหนังสือ, ร้านถ่ายเอกสารและร้านอุปกรณ์เครื่องเขียน, ร้านอินเทอร์เน็ต/เกมส์, ตู้น้ำหยอดเหรียญ, เครื่องเอทีเอ็ม และสถานบันเทิง

ทั้งนี้ ค่าเฉลี่ยของระดับความพึงพอใจต่อร้านค้าบริเวณรอบๆ หอพักควรส่งผลทางบวกต่อราคาเช่าห้องพัก เนื่องจากการพักอาศัยในบริเวณที่มีร้านค้าต่างๆ จำนวนมากที่ตอบสนองต่อความต้องการของผู้อยู่อาศัยย่อมส่งผลให้การอยู่อาศัยมีความสะดวกสบายและสามารถซื้อหาสินค้าได้โดยง่ายและผู้เช่ามีความยินดีจ่ายค่าเช่าห้องพักสูงขึ้นเพื่อให้ได้รับความพึงพอใจในการใช้บริการของร้านค้าต่างๆ

pca คือ ตัวแปรของความพึงพอใจของผู้ตอบแบบสอบถามต่อคุณภาพต่างๆ ของหอพักซึ่งระดับความพึงพอใจวัดโดยใช้ Likert scale แบ่งออกเป็น 5 ระดับคือ (1) แย่มาก, (2) แย่, (3) พอใช้, (4) ดี และ (5) ดีมาก ทั้งนี้คุณภาพที่นำมาใช้ในการพิจารณาแบ่งออกเป็น 4 หมวด คือ

คุณภาพของห้องพัก แบ่งออกเป็นสภาพของสีผนัง, สภาพของเฟอร์นิเจอร์และสิ่งอำนวยความสะดวก, ความเพียงพอของเฟอร์นิเจอร์, การระบายอากาศภายในห้องพัก และความเพียงพอของแสงสว่างธรรมชาติ

คุณภาพของหอพัก แบ่งออกเป็นสีผนังรอบๆ อาคาร, การระบายอากาศและความโปร่งสบายของอาคาร, ความสะอาดภายในและรอบๆ บริเวณอาคาร, การจัดเก็บขยะ, พื้นที่สีเขียวรอบๆ อาคาร, ความสวยงามของการจัดตกแต่งอาคาร, ความสว่างของไฟบริเวณทางเดินและโดยรอบอาคาร, การปราศจากเสียงรบกวนจากเพื่อนร่วมชั้นหรืออาคาร, การปราศจากเสียงรบกวนจากการแสดงหรือมโหรีสพภายนอก, การปราศจากเสียงรบกวนจากคนหรือร้านค้าภายนอกอาคาร และการปราศจากเสียงรบกวนจากยานพาหนะ และระบบสาธารณูปโภค (น้ำ/ไฟ)

การบริการของหอพัก แบ่งออกเป็นความเอาใจใส่ดูแลของเจ้าหน้าที่ดูแลหอพัก, ความรวดเร็วในการให้บริการ และความรวดเร็วในการซ่อมแซมอุปกรณ์ที่ชำรุด

ที่จอดรถ แบ่งออกเป็นความเพียงพอของที่จอดรถ, ความปลอดภัยของที่จอดรถ และพื้นที่จอดรถในร่ม

ทั้งนี้เนื่องจากตัวแปรที่นำมาใช้ในการพิจารณามีจำนวนมากอีกทั้งตัวแปรหลายๆ ตัวมีความเกี่ยวเนื่องกัน ดังนั้น ในการพิจารณาจึงนำ Principle Component Analysis มาใช้ในการรวมกลุ่มของตัวแปรที่มีความคล้ายคลึงกันไว้เป็นตัวแปรเดียวกัน ซึ่งค่าของความพึงพอใจต่อคุณภาพต่างๆ ของหอพักควรส่งผลทางบวกต่อราคาเช่าห้องพัก เนื่องจากการที่ผู้เช่ามีความพึงพอใจต่อคุณภาพต่างๆ ของหอพักเพิ่มขึ้น แสดงถึงความเต็มใจจ่ายค่าเช่าห้องพักที่เพิ่มขึ้นเพื่อที่จะได้พักอาศัยในหอพักที่มีคุณภาพดี

ตารางที่ 3.1
คำจำกัดความของตัวแปร

ตัวแปร	คำจำกัดความ	หน่วย	สมมติฐาน	แหล่งที่มา
<u>ตัวแปรตาม</u>				
<i>p_real</i>	ราคาค่าเช่า	บาท		จากแบบสอบถาม ส่วนที่ 1 ข้อที่ 5
<u>ตัวแปรอิสระ</u>				
<i>sec_time</i>	ระยะเวลาการเช่าขั้นต่ำ	เดือน	-	จากการสอบถาม ผู้ประกอบการ
<i>size</i>	ขนาดของห้องพัก	ตารางเมตร	+	จากการสอบถาม ผู้ประกอบการ
<i>dorm_age</i>	อายุอาคาร	ปี	-	จากการสอบถาม ผู้ประกอบการ
<i>occu</i>	อัตราการเข้าพักต่อเดือน	%	+	จากการสอบถาม ผู้ประกอบการ
<i>no_person</i>	จำนวนผู้พักอาศัยต่อห้อง	คน	+	จากแบบสอบถาม ส่วนที่ 1 ข้อที่ 8
<i>time_trans</i>	ระยะเวลาในการเดินทาง ไปเรียน	นาที	-	จากแบบสอบถาม ส่วนที่ 1 ข้อที่ 12
<i>tu</i>	การเป็นหอพักของ มหาวิทยาลัย	Dummy	+,-	จากการจัดแบ่งของ ผู้วิจัย
<i>discount</i>	เงื่อนไขการให้ส่วนลด	Dummy	+	จากแบบสอบถาม ส่วนที่ 1 ข้อที่ 7
<i>furniture</i>	เฟอร์นิเจอร์และสิ่งอำนวยความสะดวก	Dummy	+	จากการสอบถาม ผู้ประกอบการ
<i>secu</i>	การรักษาความปลอดภัย	Dummy	+	จากแบบสอบถาม ส่วนที่ 1 ข้อที่ 10

ตารางที่ 3.1 (ต่อ)
คำจำกัดความของตัวแปร

ตัวแปร	คำจำกัดความ	หน่วย	สมมติฐาน	แหล่งที่มา
<i>ave_serv</i>	ค่าเฉลี่ยของระดับความพึงพอใจต่อการบริการของหอพัก	scale	+	จากแบบสอบถาม ส่วนที่ 1 ข้อที่ 13
<i>ave_shop</i>	ค่าเฉลี่ยของระดับความพึงพอใจต่อร้านค้าบริเวณรอบๆ หอพัก	scale	+	จากแบบสอบถาม ส่วนที่ 1 ข้อที่ 14
<i>pca</i>	ค่าความพึงพอใจต่อคุณภาพต่างๆ ของหอพัก	scale	+	จากแบบสอบถาม ส่วนที่ 2

ที่มา: จากการรวบรวมของผู้วิจัย

3.2.2.2 รูปแบบสมการและการประมาณค่า

รูปแบบสมการที่นำมาใช้ไม่สามารถสรุปได้ว่าควรใช้รูปแบบใด ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับข้อมูลที่นำมาใช้ ดังนั้น รูปแบบสมการที่นำมาใช้ในการพิจารณาประกอบด้วย Linear, Semi-log, Inverse semi-log และ Double-log ซึ่งมีรูปแบบทั่วไปของสมการ ดังนี้

$$p\_real = f(sec\_time, size, dorm\_age, occu, no\_person, time\_trans, tu, discount, furniture, ave\_serv, ave\_shop, pca) \quad (3.26)$$

การพิจารณาว่ารูปแบบสมการใดมีความเหมาะสมที่สุด ในกรณีที่ใช้ตัวแปรตามเหมือนกันสามารถเปรียบเทียบจากค่า Log-likelihood ที่มีค่ามากที่สุด และค่า AIC, SIC หรือ RMSE ที่มีค่าต่ำที่สุด แต่หากต้องการเปรียบเทียบรูปแบบสมการที่มีตัวแปรตามที่แตกต่างกันสามารถนำ Box-Cox test มาประยุกต์ใช้ (Dougherty, 1992) ในการเปรียบเทียบได้ สำหรับวิธีการประมาณค่าเลือกใช้การประมาณค่าแบบ Maximum likelihood Estimated (MLE) เนื่องจากสามารถใช้กับการประมาณค่ารูปแบบสมการที่เป็น linear และ non-linear ได้

จากการประยุกต์ใช้แนวคิดของ Hedonic Pricing Method ที่ราคาสินค้าที่มีการซื้อขายในตลาดเป็นราคาที่ได้ดุลยภาพจากทั้งทางด้านผู้ผลิตและผู้บริโภค และนำมาใช้ในการพิจารณาราคาค่าเช่าหอพักซึ่งห้องพักรายหนึ่งห้องเหมือนกันแต่มีราคาค่าเช่าแตกต่างกันไป เนื่องจากคุณลักษณะต่างๆ ของห้องพักรายที่แตกต่างกันหรืออาจกล่าวได้ว่าห้องพักรายละห้องมีคุณภาพที่แตกต่างกันออกไป ซึ่งองค์ประกอบดังกล่าวประกอบด้วยคุณลักษณะต่างๆ ของห้องพักรายและหอพัก รวมถึงการพิจารณาคุณภาพต่างๆ ของหอพักจากการวัดที่ใช้การวัดความพึงพอใจของผู้เช่า ซึ่งรายละเอียดของข้อมูลหอพัก, ผู้เช่าหอพักและผลการประมาณค่าราคาแบบแบ่งของคุณลักษณะต่างๆ แสดงรายละเอียดไว้ในบทถัดไป